

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

© Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji
© Copyright for the Polish translation by the Polish Ministry of the Interior and
Administration
Warszawa, 2025 r.

EUROPEJSKI TRYBUNAŁ PRAW CZŁOWIEKA

SEKCJA PIERWSZA

SPRAWA SIEDLECKA PRZECIWKO POLSCE

(Skarga nr 13375/18)

WYROK

Art. 5 ust. 1 • Wyniesienie skarżącej przez policję, podczas kontrademonstracji wobec comiesięcznego wydarzenia upamiętniającego, na dziedziniec, gdzie była przetrzymywana przez około dwie godziny, co stanowiło jej zatrzymanie • Charakter i czas trwania nałożonych ograniczeń stanowiły pozbawienie wolności • Art. 5 ma zastosowanie • Brak wykazania, że cały zestaw zastosowanych środków przymusu miał wystarczającą podstawę prawną w prawie krajowym • Brak wykazania, że cały okres skutecznego zatrzymania był niezbędny do przeprowadzenia kontroli tożsamości skarżącej • Brak wyjaśnienia, dlaczego uczestnicy kontrademonstracji nie zostali zwolnieni po sprawdzeniu ich tożsamości, ale po zakończeniu wydarzenia • Zatrzymanie skarżącej nie było „przewidziane przez prawo”

Streszczenie przygotowane przez Kancelarię. Nie jest wiążące dla Trybunału.

STRASBURG

31 lipca 2025 r.

OSTATECZNY

31/10/2025

*Niniejszy wyrok stał się ostateczny na warunkach określonych w art. 44 ust. 2
Konwencji. Treść wyroku może podlegać zmianom redakcyjnym.*

W sprawie Siedlecka przeciwko Polsce,

Europejski Trybunał Praw Człowieka (Sekcja Pierwsza), orzekając jako Izba w następującym składzie:

Ivana Jelić, *Przewodnicząca*,
Erik Wennerström,
Alena Poláčková,
Frédéric Krenc,
Alain Chablais,
Artūrs Kučs,
Anna Adamska-Gallant, *sędziowie*,

oraz Ilse Freiwirth, *Kancierz Sekcji*,

Mając na uwadze:

skargę (nr 13375/18) przeciwko Rzeczypospolitej Polskiej wniesioną do Trybunału na podstawie art. 34 Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności („Konwencja”) przez obywatelkę polską, Panią Ewę Annę Siedlecką („skarżącą”), w dniu 11 marca 2018 r;

decyzję o zakomunikowaniu Rządowi Polskiemu („Rząd”) zarzutów skargi dotyczących art. 5, 10 i 11 Konwencji oraz o uznaniu pozostałej części skargi za niedopuszczalną;

uwagi przedstawione przez pozwany Rząd oraz uwagi przedstawione w odpowiedzi przez skarżącą;

uwagi Helsińskiej Fundacji Praw Człowieka oraz Rzecznika Praw Obywatelskich, którym Przewodniczący Sekcji udzielił prawa do interwencji;

obradując na posiedzeniu niejawnym w dniu 8 lipca 2025 r.,

wyduje następujący wyrok, który został przyjęty tego dnia:

WPROWADZENIE

1. Niniejsza skarga dotyczy zarzutu skarżącej, że została pozbawiona wolności przez policję podczas kontrdemonstracji podczas comiesięcznej uroczystości upamiętniającej ofiary katastrofy polskiego samolotu rządowego w Smoleńsku w 2010 r. (zwanej dalej „miesięcznicą smoleńską”). Wydarzenie upamiętniające miało formę zgromadzenia cyklicznego i zostało zorganizowane przez rządzącą partię, Prawo i Sprawiedliwość. W skardze podniesiono kwestie wynikające z art. 5 ust. 1 Konwencji.

FAKTY

1. Skarżąca urodziła się w 1958 r. i mieszka w Warszawie. Reprezentował ją Pan P. Osik, prawnik praktykujący w Warszawie.

2. Rząd był reprezentowany przez swojego pełnomocnika, Pana J. Sobczaka z Ministerstwa Spraw Zagranicznych.

3. Okoliczności faktyczne sprawy można streścić w następujący sposób.

4. Skarżąca jest znaną dziennikarką zajmującą się problematyką prawną i prawami człowieka. Otrzymała wiele nagród za swoją pracę dziennikarską.

I. WYDARZENIA Z DNIA 10 CZERWCA 2017 R.

5. Wieczorem dnia 10 czerwca 2017 r. skarżąca wzięła udział w zgromadzeniu na ul. Krakowskie Przedmieście w Warszawie. Zgromadzenie zostało zorganizowane przez fundację Obywatele RP jako kontrdemonstracja przeciwko comiesięcznym obchodom rocznicy katastrofy smoleńskiej.

6. Zdaniem skarżącej, biorąc udział w zgromadzeniu chciała wyrazić swój sprzeciw wobec jej zdaniem niekonstytucyjnej ustawy z dnia 13 grudnia 2016 r. o zmianie ustawy – Prawo o zgromadzeniach. Twierdziła, że zmiany do ustawy o zgromadzeniach zostały przyjęte przez większość rządową w celu ochrony własnych comiesięcznych wydarzeń politycznych. Nowelizacja wprowadziła specjalny status tzw. zgromadzeń cyklicznych.

7. Przed i po wydarzeniach będących przedmiotem skargi skarżąca opublikowała w prasie serię artykułów dotyczących konstytucyjności zmian w ustawie o zgromadzeniach, procesu legislacyjnego, reakcji i protestów społecznych, konsekwencji wprowadzenia wspomnianych zmian dotyczących zgromadzeń cyklicznych, a także działań podejmowanych przez policję przeciwko demonstrantom.

8. W dniu 5 czerwca 2017 r. Prezydent Warszawy, na podstawie znowelizowanej ustawy o zgromadzeniach, wydał zakaz organizacji kontrmanifestacji zaplanowanej na dzień 10 czerwca 2017 r. W dniu 6 czerwca 2017 r. Sąd Okręgowy w Warszawie utrzymał w mocy decyzję Prezydenta Miasta Stołecznego Warszawy, a w dniu 8 czerwca 2017 r. Sąd Apelacyjny w Warszawie również oddalił zażalenie złożone przez organizatorów.

9. Zakaz kontrdemonstracji uzasadniono okolicznością, że miała ona odbyć się w tym samym czasie, co obchody miesięcznicy smoleńskiej. Zgodnie ze nowelizacją ustawy o zgromadzeniach to ostatnie wydarzenie, będące zgromadzeniem cyklicznym, miało pierwszeństwo przed każdym innym zgromadzeniem. Ponadto, zgodnie z art. 12 znowelizowanej ustawy o zgromadzeniach, każde inne zgromadzenie musiało odbywać się w odległości co najmniej 100 metrów od zgromadzenia cyklicznego, co skutecznie uniemożliwiało skorzystanie z prawa do kontrmanifestacji.

10. Skarżąca i kilka innych osób wzięło udział w kontrdemonstracji. Uczestnicy twierdzili, że ich zamiarem było jedynie zwrócenie się do osób uczestniczących w obchodach miesięcznicy smoleńskiej, które miały obejmować marsz. Około godziny 20:00 policja postanowiła otoczyć kordonem osoby biorące udział w kontrdemonstracji. W reakcji

na te działania skarżąca i inni kontrdemonstranci usiedli na ziemi. Policja wezwała kontrdemonstrantów do rozejścia się, a wkrótce potem zaczęła usuwać ich z miejsca zdarzenia. Skarżąca i inni kontrdemonstranci zostali usunięci i umieszczeni na dziedzińcu budynku przy ulicy Miodowej 2. Zostali zablokowani na dziedzińcu przez kordon policji i nie mogli opuścić tego terenu.

11. Jeden z funkcjonariuszy policji poprosił skarżącą o okazanie dokumentu tożsamości. Skarżąca okazała swoją legitymację prasową, która nie została przyjęta, a następnie okazała swój dowód osobisty. Policjant zatrzymał dowód osobisty skarżącej, informując ją, że musi sprawdzić w policyjnej bazie danych, czy znajduje się ona na liście osób poszukiwanych.

12. Skarżąca była przetrzymywana przez policję na dziedzińcu do godziny 22:00 tego samego wieczoru. Została poinformowana przez funkcjonariuszy, że nie została zatrzymana, ale „pozostaje do dyspozycji policji”. Zgodnie z oświadczeniem skarżącej, które nie było kwestionowane przez Rząd, uniemożliwiono jej skorzystanie z toalety lub zakup wody. Policja odmówiła jej również możliwości kontaktu z prawnikami wysłanymi przez warszawską adwokatwę, którzy znajdowali się tuż poza kordonem policji.

13. Skarżąca twierdziła, że policja uniemożliwiła jej udział w kontrdemonstracji, mimo że nie blokowała ona przemarszu osób biorących udział w obchodach miesięcznicy smoleńskiej. Oświadczyła, że nie miała zamiaru naruszać wolności zgromadzeń tych osób.

II. ZAŻALENIE SKARŻĄCEJ

14. W dniu 16 czerwca 2017 r. skarżąca wniosła do Sądu Rejonowego dla Warszawy-Śródmieścia w Warszawie zażalenie na jej zatrzymanie w dniu 10 czerwca 2017 r. Twierdziła, że doprowadzenie jej na dziedziniec i przetrzymywanie tam przez policję przez ponad dwie godziny stanowiło zatrzymanie i naruszało art. 45 § 1 pkt 1-2 i art. 46 § 1-5 Kodeksu postępowania w sprawach o wykroczenia („KPSW”) (zob. paragrafy 31–33 poniżej) jako nieuzasadnione, niezgodne z prawem i nieprawidłowe. Ponadto argumentowała, że postępowanie to naruszyło art. 41 ust. 1 Konstytucji oraz art. 5 ust. 1 i 2 Konwencji.

15. Policja twierdziła, że skarżąca nie została zatrzymana, ale tylko „pozostawała do dyspozycji policji”. Skarżąca twierdziła, że jej zatrzymanie było niezgodne z prawem, ponieważ w jej przypadku nie została spełniona żadna z przesłanek określonych w art. 45 § 1 KPSW.

16. Skarżąca twierdziła również, że jej zatrzymanie nie zostało przeprowadzone prawidłowo. Nie sporządzono protokołu z jej zatrzymania i nie poinformowano jej o przyczynach zatrzymania ani o przysługujących jej prawach. Uniemożliwiono jej także poinformowanie krewnych o miejscu

pobytu i rozmowę z prawnikiem. Wreszcie podniosła, że przetrzymywanie jej przez ponad dwie godziny było nieuzasadnione w okolicznościach tej sprawy.

17. W dniu 11 września 2017 r. Sąd Rejonowy dla Warszawy-Śródmieścia oddalił jako bezzasadne zażalenie skarżącej na jej zatrzymanie. Postanowienie sądu opierało się na informacjach o wydarzeniach z dnia 10 czerwca 2017 r. przekazanych przez policję.

18. Sąd ustalił, że w dniu 10 czerwca 2017 r. skarżąca wzięła udział w blokadzie, która miała na celu uniemożliwienie planowanego przemarszu zgromadzenia cyklicznego. Skarżąca i inni protestujący nie zastosowali się do poleceń wydanych przez przewodniczącego zgromadzenia cyklicznego i policję. W związku z tym policja podjęła decyzję o usunięciu blokady z trasy, którą planowało przemaszerować zgromadzenie cykliczne, ponieważ działania protestujących wydawały się spełniać znamiona wykroczenia administracyjnego określone w art. 52 § 3 pkt 2 i art. 52 § 2 pkt 1 Kodeksu wykroczeń („KW”) (zob. paragrafy 35–36 poniżej). Policja przeniosła protestujących w bezpieczne miejsce, gdzie ich tożsamość mogła zostać sprawdzona i wyszukana w policyjnych bazach danych. Proces ten był utrudniany przez zgromadzonych w pobliżu zwolenników protestujących i z tego powodu był czasochłonny.

19. Sąd uznał, że policja przeprowadziła swoje działania we właściwy sposób. Nie zgodził się z argumentem skarżącej, że jej usunięcie było nieuzasadnione. Skarżąca usiadła na ziemi po tym, jak została otoczona kordonem policji. Zdaniem sądu takie zachowanie nie mogło być uznane za nic innego niż celowe utrudnianie legalnego zgromadzenia. Zachowanie skarżącej i innych protestujących opóźniło również planowany przemarsz zgromadzenia cyklicznego. Sąd uznał, że zgromadzenie cykliczne zostało zakłócone, a działania policji miały podstawę prawną, m.in. w ustawie o policji – a mianowicie w jej art. 1 ust. 2 pkt 2 oraz art. 14 i 15 (zob. paragraf 38 poniżej) – i w związku z tym nie było podstaw do stwierdzenia, że ich działania były nieuzasadnione, niezgodne z prawem lub nieprawidłowe.

20. Sąd uznał ponadto, wbrew twierdzeniom skarżącej, że w okolicznościach sprawy nie doszło do zatrzymania w rozumieniu KPSW. Uznał, że sposób, w jaki uniemożliwiono skarżącej swobodne poruszanie się, był uzasadniony potrzebą ustalenia jej tożsamości, a proces ten został przedłużony z obiektywnych powodów, takich jak potrzeba przeprowadzenia kontroli w odpowiednich policyjnych bazach danych, duża liczba kontroli, które musiały być przeprowadzone w tym samym czasie, oraz utrudnianie procesu przez inne osoby wspierające kontrdemonstrantów.

21. Od tego postanowienia nie przysługiwało dalsze odwołanie.

III. POSTĘPOWANIE PRZECIWKO SKARŻĄCEJ

22. W bliżej nieokreślonym dniu skarżącej postawiono zarzut popełnienia wykroczenia administracyjnego na podstawie art. 52 § 3 pkt 2 KW w związku z art. 19 ust. 5 ustawy o zgromadzeniach za odmowę wykonania polecenia przewodniczącego zgromadzenia cyklicznego dotyczącego opuszczenia trasy przemarszu. Została ona również oskarżona na podstawie art. 52 § 2 pkt 1 KW o utrudnianie przebiegu zgromadzenia cyklicznego poprzez stanie i siadanie na planowanej trasie przemarszu zgromadzenia oraz wznoszenie okrzyków.

23. W dniu 26 kwietnia 2018 r. Sąd Rejonowy dla Warszawy-Śródmieścia w Warszawie umorzył postępowanie przeciwko skarżącej, uznając, że nie zostały wykazane znamiona odpowiednich wykroczeń administracyjnych.

24. Sąd ustalił, że przed godziną 20:00 w dniu 10 czerwca 2017 r. na Krakowskim Przedmieściu skarżąca i inne osoby uczestniczyły w kontrmanifestacji przeciwko miesięcznicy smoleńskiej. Członkowie kontrdemonstracji protestowali przeciwko naruszeniu ich konstytucyjnego prawa do wolności zgromadzeń poprzez przyznanie uprzywilejowanego statusu zgromadzeniom cyklicznym w ustawie o zgromadzeniach, zmienionej ustawą z dnia 13 grudnia 2016 r. Protestujący zdecydowali się symbolicznie wyrazić swój sprzeciw, siadając na ulicy i biernie oczekując na usunięcie przez policję. Sąd zauważył, że skarżąca publicznie skorzystała ze swojego prawa do wolności wypowiedzi i że fakt ten został zignorowany przez policję.

25. Sąd zauważył ponadto, że działania protestujących były motywowane dezaprobatą dla uprzywilejowanego statusu zgromadzeń cyklicznych, a nie chęcią udaremnienia przeprowadzenia obchodów miesięcznicy smoleńskiej. Ich działania miały minimalny wpływ na przebieg marszu upamiętniającego, ponieważ opóźniły go tylko o kilka minut, a usunięcie protestujących przez policję w celu umożliwienia kontynuowania marszu upamiętniającego stanowiło wystarczającą reakcję na ich zachowanie. Biorąc jednak pod uwagę okoliczności, w jakich działali protestujący, oraz konsekwencje ich działań, wszczęcie postępowania przeciwko nim nie mogło być uznane za proporcjonalną reakcję władz.

26. W bliżej nieokreślonym dniu prokurator wniósł zażalenie na postanowienie o umorzeniu postępowania.

27. W dniu 30 sierpnia 2018 r. Sąd Okręgowy w Warszawie uchylił postanowienie sądu pierwszej instancji i skierował sprawę do ponownego rozpoznania przez Sąd Rejonowy, uznając, że ten ostatni ustalił stan faktyczny sprawy bez wystarczających dowodów.

28. W dniu 27 sierpnia 2020 r. Sąd Rejonowy dla Warszawy-Śródmieścia umorzył postępowanie przeciwko skarżącej z uwagi na upływ terminu przedawnienia.

29. Skarżąca odwołała się od tego postanowienia.

30. W dniu 12 listopada 2020 r. Sąd Okręgowy w Warszawie utrzymał w mocy postanowienie sądu pierwszej instancji.

WŁAŚCIWE RAMY PRAWNE I PRAKTYKA

I. KODEKS POSTĘPOWANIA W SPRAWACH O WYKROCZENIA Z 2001 R.

31. Artykuł 45 § 1 Kodeksu ma następujące brzmienie:

„Policja ma prawo zatrzymać osobę ujętą na gorącym uczynku popełnienia wykroczenia lub bezpośrednio potem, jeżeli:

- 1) zachodzą podstawy do zastosowania wobec niej postępowania przyspieszonego;
- 2) nie można ustalić jej tożsamości”.

32. Artykuł 46 § 1 ma następujące brzmienie:

„Zatrzymanego należy natychmiast poinformować o przyczynach zatrzymania i o przysługujących mu uprawnieniach oraz wysłuchać go”.

33. Artykuł 46 § 5 ma następujące brzmienie:

„Zatrzymanego należy natychmiast zwolnić, gdy ustanie przyczyna zatrzymania, a także z upływem czasu zatrzymania”.

II. KODEKS WYKROCZEŃ

34. Artykuł 47 § 1 Kodeksu wykroczeń¹ stanowi, w zakresie, w jakim ma to zastosowanie, co następuje:

„Zatrzymanemu przysługuje zażalenie na zatrzymanie do sądu. W zażaleniu zatrzymany może domagać się zbadania zasadności, legalności oraz prawidłowości zatrzymania”.

35. Artykuł 52 § 2 Kodeksu stanowi, w zakresie, w jakim ma to zastosowanie, co następuje:

„Kto:

- 1) przeszkadza lub usiłuje przeszkodzić w organizowaniu lub w przebiegu niezakazanego zgromadzenia,

...

- podlega karze ograniczenia wolności albo grzywny”.

36. Artykuł 52 § 3 Kodeksu stanowi, w zakresie, w jakim ma to zastosowanie, co następuje:

„Kto

¹ W istocie przedmiotowy przepis znajduje się w Kodeksie postępowania w sprawach o wykroczenia [przyp. tłum.].

WYROK W SPRAWIE SIEDLECKA PRZECIWKO POLSCE

2) nie podporządkowuje się żądaniom lub poleceniom przewodniczącego zgromadzenia lub jego organizatora, ...

...

- podlega karze grzywny”.

III. USTAWA Z DNIA 24 LIPCA 2015 R. – PRAWO O ZGROMADZENIACH ZMIENIONA USTAWĄ Z DNIA 13 GRUDNIA 2016 R. WPROWADZAJĄCĄ ZGROMADZENIA CYKLICZNE

37. Znowelizowana ustawa o zgromadzeniach stanowi, w odpowiednim zakresie, co następuje.

Artykuł 3

„1. Zgromadzeniem jest zgrupowanie osób na otwartej przestrzeni dostępnej dla nieokreślonych imiennie osób ... w celu odbycia wspólnych obrad lub w celu wspólnego wyrażenia stanowiska w sprawach publicznych.

2. Zgromadzeniem spontanicznym jest zgromadzenie, które odbywa się w związku z zaistniałym nagłym i niemożliwym do wcześniejszego przewidzenia wydarzeniem związanym ze sferą publiczną, którego odbycie w innym terminie byłoby niecelowe lub mało istotne z punktu widzenia debaty publicznej”.

Artykuł 7

„1. Organizator zgromadzenia zawiadamia organ gminy o zamiarze zorganizowania zgromadzenia w taki sposób, aby wiadomość dotarła do organu nie wcześniej niż na 30 dni i nie później niż na 6 dni przed planowaną datą zgromadzenia.

...

3. Organ gminy, po otrzymaniu zawiadomienia o zamiarze zorganizowania zgromadzenia, udostępnia niezwłocznie na stronie podmiotowej w Biuletynie Informacji Publicznej informację o miejscu i terminie organizowanego zgromadzenia”.

Artykuł 9

„1. Organizator zgromadzenia zawiadamia organ gminy o zamiarze zorganizowania zgromadzenia pisemnie, za pomocą faksu, ustnie do protokołu lub za pomocą środków komunikacji elektronicznej w rozumieniu art. 2 pkt 5 ustawy z dnia 18 lipca 2002 r. o świadczeniu usług drogą elektroniczną (Dz. U. z 2019 r. poz. 123²), zwanych dalej „środkami komunikacji elektronicznej.

2. Rejestracja wniesienia zawiadomienia o zamiarze zorganizowania zgromadzenia następuje z uwzględnieniem daty, godziny oraz minuty wniesienia zawiadomienia, które decydują o kolejności wniesienia tego zawiadomienia”.

² Dz.U. z 2013 r. poz. 1422 – według stanu na dzień 10 czerwca 2017 r. [przyp. tłum.].

WYROK W SPRAWIE SIEDLECKA PRZECIWKO POLSCE

Artykuł 12

„1. Jeżeli wniesiono zawiadomienia o zamiarze zorganizowania dwóch lub większej liczby [odrębnych] zgromadzeń, które mają zostać zorganizowane chociażby częściowo w tym samym miejscu i czasie, w szczególności w odległości mniejszej niż 100 m pomiędzy zgromadzeniami, i nie jest możliwe ich odbycie w taki sposób, aby ich przebieg nie zagrażał życiu lub zdrowiu ludzi albo mieniuo pierwszeństwie wyboru miejsca i czasu zgromadzenia decyduje kolejność wniesienia zawiadomień. W przypadku gdy wniesione zawiadomienie nie spełniało wymagań określonych w art. 10, o kolejności wniesienia tego zawiadomienia decydują data, godzina i minuta jego ponownego wniesienia, o ile tak wniesione zawiadomienie spełnia te wymagania. Zgromadzeniom, o których mowa w art. 26a, przysługuje pierwszeństwo wyboru miejsca i czasu zorganizowania zgromadzenia.

2. W przypadku, o którym mowa w ust. 1, organ gminy niezwłocznie wzywa, telefonicznie i za pomocą środków komunikacji elektronicznej, do zmiany miejsca lub czasu zgromadzeń organizatorów zgromadzeń, którym nie przysługuje pierwszeństwo wyboru miejsca i czasu, o którym mowa w ust. 1”.

Artykuł 14

„Organ gminy wydaje decyzję o zakazie zgromadzenia nie później niż na 96 godzin przed planowaną datą zgromadzenia, jeżeli:

...

3) zgromadzenie ma się odbyć w miejscu i czasie, w których odbywają się zgromadzenia organizowane cyklicznie, o których mowa w art. 26a”.

Artykuł 19

„1. Organizator zgromadzenia oraz przewodniczący zgromadzenia są obowiązani do zapewnienia przebiegu zgromadzenia zgodnie z przepisami prawa oraz do przeprowadzenia zgromadzenia w taki sposób, aby zapobiec powstaniu szkód z winy uczestników zgromadzenia. W tym celu organizator zgromadzenia oraz przewodniczący zgromadzenia podejmują przewidziane w ustawie środki.

...

4. Przewodniczący zgromadzenia w trakcie trwania zgromadzenia jest obowiązany do nieprzerwanego posiadania w widocznym miejscu elementów wyróżniających, w tym identyfikatora, o którym mowa w ust. 3.

5. Przewodniczący zgromadzenia żąda opuszczenia zgromadzenia przez osobę, która swoim zachowaniem narusza przepisy ustawy albo uniemożliwia lub usiłuje udaremnić zgromadzenie. W przypadku niepodporządkowania się żądaniu przewodniczący zgromadzenia zwraca się o pomoc do Policji lub straży gminnej (miejskiej)”.

Artykuł 26a

„1. Jeżeli zgromadzenia są organizowane przez tego samego organizatora w tym samym miejscu lub na tej samej trasie co najmniej 4 razy w roku według opracowanego terminarza lub co najmniej raz w roku w dniach świąt państwowych i narodowych, a tego rodzaju wydarzenia odbywały się w ciągu ostatnich 3 lat, chociażby nie w formie zgromadzeń i miały na celu w szczególności uczczenie doniosłych i istotnych dla historii Rzeczypospolitej Polskiej wydarzeń, organizator

WYROK W SPRAWIE SIEDLECKA PRZECIWKO POLSCE

może zwrócić się z wnioskiem do wojewody o wyrażenie zgody na cykliczne organizowanie tych zgromadzeń”.

Artykuł 27

„Uczestnicy zgromadzenia spontanicznego nie mogą zakłócać przebiegu zgromadzenia organizowanego w trybie przepisów rozdziału 2, 3 lub 3a [zgromadzenia cykliczne]”.

IV. USTAWA O POLICJI

38. Ustawa o Policji z dnia 6 kwietnia 1990 r. stanowi, w odpowiednim zakresie, co następuje:

Artykuł 1

„2. Do podstawowych zadań Policji należą:

...

2) ochrona bezpieczeństwa i porządku publicznego, w tym zapewnienie spokoju w miejscach publicznych ...”.

Artykuł 14

„1. W granicach swych zadań Policja wykonuje czynności: operacyjno-rozpoznawcze, dochodzeniowo-śledcze i administracyjno-porządkowe”.

Artykuł 15

„1. Policjanci wykonując czynności, o których mowa w art. 14, mają prawo:

1). legitymowania osób w celu ustalenia ich tożsamości;

...

7. Na sposób prowadzenia czynności i przeszukań prowadzonych przez funkcjonariuszy Policji³ przysługuje zażalenie do miejscowo właściwego prokuratora”.

V. WOLNOŚĆ WYRAŻANIA OPINII I WOLNOŚĆ ZGROMADZEŃ

39. Artykuł 14 Konstytucji stanowi, co następuje:

„Rzeczpospolita Polska zapewnia wolność prasy i innych środków społecznego przekazu”.

40. Artykuł 54 ust. 1 Konstytucji gwarantuje wolność wyrażania opinii i stanowi, w odpowiedniej części:

„Każdemu zapewnia się wolność wyrażania swoich poglądów oraz pozyskiwania i rozpowszechniania informacji”.

³ W świetle brzmienia art. 15 ust. 7 w wersji obowiązującej w dniu 10 czerwca 2017 r. zamiast słów „i przeszukań prowadzonych przez funkcjonariuszy Policji” znajdowały się słowa „o których mowa w ust. 1” [przyp. tłum.]

41. Artykuł 57 Konstytucji stanowi, co następuje:

„Każdemu zapewnia się wolność organizowania pokojowych zgromadzeń i uczestniczenia w nich. Ograniczenie tej wolności może określać ustawa”.

42. Artykuł 31 ust. 3 Konstytucji, który ustanawia ogólny zakaz nieproporcjonalnych ograniczeń konstytucyjnych praw i wolności (zasada proporcjonalności), stanowi:

„Ograniczenia w zakresie korzystania z konstytucyjnych wolności i praw mogą być ustanawiane tylko w ustawie i tylko wtedy, gdy są konieczne w demokratycznym państwie dla jego bezpieczeństwa lub porządku publicznego, bądź dla ochrony środowiska, zdrowia i moralności publicznej, albo wolności i praw innych osób. Ograniczenia te nie mogą naruszać istoty wolności i praw”.

VI. ODPOWIEDZIALNOŚĆ DELIKTOWA PAŃSTWA

43. Art. 23 Kodeksu cywilnego, który wszedł w życie w 1964 r., zawiera niewyczerpującą listę tzw. dóbr osobistych. Przepis ten stanowi:

„Dobra osobiste człowieka, jak w szczególności zdrowie, wolność, cześć, swoboda sumienia, nazwisko lub pseudonim, wizerunek, tajemnica korespondencji, nietykalność mieszkania, twórczość naukowa lub artystyczna, wynalazcza i racjonalizatorska, pozostają pod ochroną prawa cywilnego niezależnie od ochrony przewidzianej w innych przepisach”.

44. Art. 24 § 1 Kodeksu cywilnego stanowi:

„Ten, czyje dobro osobiste zostaje zagrożone cudzym działaniem, może żądać zaniechania tego działania, chyba że nie jest ono bezprawne. W razie dokonania naruszenia, może on także żądać, ażeby osoba, która dopuściła się naruszenia, dopełniła czynności potrzebnych do usunięcia jego skutków (...) Na zasadach przewidzianych w kodeksie może on również żądać zadośćuczynienia pieniężnego lub zapłaty odpowiedniej sumy pieniężnej na wskazany cel społeczny”.

45. Zgodnie z art. 448 Kodeksu cywilnego, osoba, której dobra osobiste zostały naruszone może żądać zadośćuczynienia. Odpowiednia część tego przepisu brzmi następująco:

„W razie naruszenia dobra osobistego sąd może przyznać temu, czyje dobro osobiste zostało naruszone, odpowiednią sumę tytułem zadośćuczynienia pieniężnego za doznaną krzywdę lub na jego żądanie zasądzić odpowiednią sumę pieniężną na wskazany przez niego cel społeczny, niezależnie od innych środków potrzebnych do usunięcia skutków naruszenia”.

VII. ISTOTNE ORZECZNICTWO TRYBUNAŁU KONSTYTUCYJNEGO

46. W wyroku o sygn. Kp 1/17 z dnia 16 marca 2017 r. Trybunał Konstytucyjny orzekł, że art. 1 pkt 4 ustawy z dnia 13 grudnia 2016 r. o zmianie ustawy – Prawo o zgromadzeniach, polegający na dodaniu do ustawy rozdziału 3a „Postępowanie w sprawach zgromadzeń cyklicznych” (art. 26a–26e w znowelizowanej ustawie), jest zgodny z art.

32 ust. 1 (równość wobec prawa) i art. 57 Konstytucji (wolność zgromadzeń). Wyrok został wydany przez skład orzekający Trybunału Konstytucyjnego, w skład którego wchodził m.in. sędzia M.M. (zob. *Xero Flor w Polsce sp. z o.o. przeciwko Polsce*, nr 4907/18, §§ 58-60 i 289-291, 7 maja 2021 r.).

PRAWO

I. ZARZUCANE NARUSZENIE ART. 5 UST. 1 KONWENCJI

47. Skarżąca zarzuciła, że wyprowadzenie jej na dziedziniec i przetrzymywanie tam przez dwie godziny przez policję stanowiło zatrzymanie z naruszeniem art. 5 ust. 1 Konwencji, który brzmi, w odpowiednim zakresie, następująco:

„Każdy ma prawo do wolności i bezpieczeństwa osobistego. Nikt nie może być pozbawiony wolności, z wyjątkiem następujących przypadków i w trybie ustalonym przez prawo:

(...)

(b) zgodnego z prawem zatrzymania lub aresztowania (...) w celu zapewnienia wykonania określonego w ustawie obowiązku;

(c) zgodnego z prawem zatrzymania lub aresztowania w celu postawienia przed właściwym organem, jeżeli istnieje uzasadnione podejrzenie popełnienia czynu zagrożonego karą, lub, jeśli jest to konieczne, w celu zapobieżenia popełnieniu takiego czynu lub uniemożliwienia ucieczki po jego dokonaniu;

..”.

A. Dopuszczalność

1. *Możliwość zastosowania art. 5*

48. Trybunał zauważa, że strony spierają się co do tego, czy sytuacja skarżącej stanowiła pozbawienie wolności i czy podlega ona rozpoznaniu na podstawie art. 5 Konwencji.

49. Trybunał musi zatem najpierw ustalić, czy ta część skargi jest zgodna *ratione materiae* z tym przepisem.

(a) Oświadczenia stron

50. Rząd twierdził, że nie było podstaw do uznania, że stan, w jakim znajdowała się skarżąca podczas interwencji policji, stanowił zatrzymanie w rozumieniu art. 45 § 1 KPSW, art. 244 § 1 Kodeksu postępowania karnego lub art. 15 ust. 1 pkt 3 ustawy o Policji w brzmieniu obowiązującym w dniu przedmiotowych zdarzeń. Uznał, że skarżąca nie została pozbawiona wolności z naruszeniem Konwencji, w szczególności art. 5 ust. 1.

51. Ponadto Rząd zauważył, że tożsamość skarżącej została zweryfikowana w czasie nie dłuższym niż dwie godziny. Odnosił się do sprawy *Austin i inni przeciwko Zjednoczonemu Królestwu* [WI] (nr 39692/09 i 2 innych, ETPC 2012), w której Trybunał uznał, że siedmiogodzinne zamknięcie skarżących w kordonie policyjnym w kontekście zapewnienia porządku publicznego w obliczu bezprawnych działań demonstrantów nie stanowiło pozbawienia wolności. Rząd odniósł się również do sprawy *S., V. i A. przeciwko Danii* [WI] (nr 35553/12 i 2 inne, 22 października 2018 r.). W szczególności dwugodzinny czas trwania działań podjętych przez policję w odniesieniu do skarżącej w niniejszej sprawie był znacznie krótszy niż działania policji podjęte w dwóch wyżej wymienionych sprawach i nie wykroczał poza to, co było absolutnie konieczne. W niniejszej sprawie, podobnie jak w sprawie *S., V. i A. przeciwko Danii*, środki zostały podjęte przez policję dopiero po tym, jak demonstranci zaangażowali się w bezprawne działania, i były ograniczone do tego, co było absolutnie konieczne do zabezpieczenia trwającego wydarzenia (zgromadzenia cyklicznego w sprawie skarżącej i meczu w sprawie *S., V. i A. przeciwko Danii*, op. cit.) i zakończenia procedur identyfikacji.

52. Skarżąca twierdziła, że art. 5 ust. 1 Konwencji miał zastosowanie do jej sytuacji, ponieważ została *de facto* zatrzymana i pozbawiona wolności na około dwie godziny na dziedzińcu, na który została zabrana przez policję. Nie pozwolono jej kupić wody ani skorzystać z toalety. Uniemożliwiono jej również kontakt z prawnikiem.

(b) Składające interwencję strony trzecie

53. Helsińska Fundacja Praw Człowieka wskazała, że zagrożeniem dla wolności zgromadzeń w Polsce jest stosowana przez policję praktyka nadmiernego stosowania krótkoterminowych zatrzymań w celu legitymowania uczestników zgromadzeń oraz taktyka polegająca na otaczaniu uczestników kordonami. Fundacja przedstawiła kilka przypadków, w których sądy krajowe uznały, że w takich przypadkach osoby, o których mowa, zostały faktycznie zatrzymane.

54. Rzecznik Praw Obywatelskich uznał, że praktyka krótkotrwałego zatrzymywania demonstrantów w celu sprawdzenia ich tożsamości oraz tymczasowego przetrzymywania demonstrantów w kordonach policji stanowi *de facto* pozbawienie wolności i powinna być oceniana jako zatrzymanie w rozumieniu art. 5 Konwencji. Rzecznik stwierdził, że okoliczności niniejszej sprawy należy postrzegać jako ingerencję w prawo skarżącej do wolności wyrażania opinii i wolności zgromadzeń.

(c) Ocena Trybunału

(i) Zasady ogólne

55. Trybunał powtarza, że art. 5 ust. 1 chroni wolność fizyczną osoby. Nie chodzi tu o zwykłe ograniczenia swobody poruszania się, o których mowa w art. 2 Protokołu nr 4 do Konwencji. Różnica między pozbawieniem a ograniczeniem wolności jest różnicą w zakresie stopnia lub intensywności, a nie natury lub istoty (zob. *Austin i Inni*, op. cit., § 57; *Khlaifia i Inni przeciwko Włochom* [WI], nr 16483/12, § 64, 15 grudnia 2016 r.; oraz *De Tommaso przeciwko Włochom* [WI], nr 43395/09, § 80, 23 lutego 2017 r., i sprawy tam cytowane).

56. Trybunał powtarza również, że pozbawienie wolności może przybierać różne formy (zob. *Guzzardi przeciwko Włochom*, 6 listopada 1980 r., § 95, Seria A nr 39). Trybunał nie uznaje się za związany wnioskami prawnymi władz krajowych dotyczącymi tego, czy doszło do pozbawienia wolności, i dokonuje niezależnej oceny sytuacji (zob. *Khlaifia i Inni*, op. cit., § 71; *Creangă przeciwko Rumunii* [WI], nr 29226/03, § 92, 23 lutego 2012 r.; *Valerian Dragomir przeciwko Rumunii*, nr 51012/11, § 67, 16 września 2014 r.; *Čamans i Timofejeva przeciwko Łotwie*, nr 42906/12, § 108, 28 kwietnia 2016 r.; oraz *Bryan i inni przeciwko Rosji*, nr 22515/14, § 62, 27 czerwca 2023 r.; *Friedrich i inni przeciwko Polsce*, nr 25344/20 i 17 inne, § 150, 20 czerwca 2024 r.).

57. W celu ustalenia, czy dana osoba została pozbawiona wolności, punktem wyjścia musi być jej konkretna sytuacja i należy wziąć pod uwagę cały szereg kryteriów, takich jak rodzaj, czas trwania i skutki danego środka oraz sposób, w jaki został on zastosowany (zob. *Engel i Inni przeciwko Holandii*, 8 czerwca 1976 r., §§ 58-59, Seria A nr 22, oraz *Khlaifia i Inni*, op. cit., § 64). Trybunał przywiązuje wagę do takich czynników, jak możliwość opuszczenia obszaru objętego ograniczeniami, stopień nadzoru i kontroli nad ruchami danej osoby, zakres izolacji tej osoby oraz możliwość kontaktu ze światem zewnętrznym (zob. *Guzzardi*, op. cit., § 95, oraz *H.M. przeciwko Szwajcarii*, nr 39187/98, § 45, ETPC 2002-II, oraz ostatni przykład, *Friedrich i inni*, op. cit., § 151).

58. W przypadku gdy okoliczności wskazują na pozbawienie wolności w rozumieniu art. 5 ust. 1, czas trwania środka, nawet jeśli jest stosunkowo krótki, nie ma wpływu na ten wniosek (zob. *Friedrich i inni*, op. cit., § 152, z odniesieniem do sprawy *Shimovolos przeciwko Rosji*, nr 30194/09, §§ 44 i 50, 21 czerwca 2011 r., w której skarżący spędził czterdzieści pięć minut na posterunku policji; *Gillan i Quinton przeciwko Zjednoczonemu Królestwu*, nr 4158/05, § 57, ECHR 2010 (fragmenty), w której skarżący zostali zatrzymani i poddani trzydziestominutowej kontroli osobistej; *Novotka przeciwko Słowacji* (dec.), nr 47244/99, 4 listopada 2003 r., w której transport na posterunek policji, przeszukanie skarżącego i jego przetrzymanie w celi nie przekroczyły jednej godziny; *Zelčs przeciwko*

Lotwie, nr 65367/16, §§ 36 i 40–41, z dnia 20 lutego 2020 r., w której skarżący spędził mniej niż dwie godziny w „areszcie administracyjnym” podczas sporządzania protokołu o popełnieniu wykroczenia administracyjnego; oraz *Rantsev przeciwko Cyprowi i Rosji*, nr 25965/04, §§ 317–18, ECHR 2010 (fragmenty), w której zarzucane zatrzymanie córki skarżącego trwało około dwóch godzin).

59. Cel podjęcia przez władze środków zmierzających do pozbawienia osoby wolności przestaje być decydujący dla oceny, czy faktycznie doszło do pozbawienia wolności. Trybunał bierze ten cel pod uwagę dopiero na późniejszym etapie swojej analizy, badając zgodność środków z art. 5 ust. 1 (zob. *Khlaifia i Inni*, op. cit., § 71; *Creangă*, op. cit., § 93; oraz *Rozhkov przeciwko Rosji* (nr 2), nr 38898/04, § 74, 31 stycznia 2017 r.; porównaj też *Ilias i Ahmed przeciwko Węgrom* [WI], nr 47287/15, §§ 224–230, 21 listopada 2019 r.).

60. W tych i innych sprawach, w których podniesiono kwestię możliwości zastosowania art. 5 Konwencji, Trybunał uznał, że tym, co wskazuje na pozbawienie wolności, jest element przymusu w wykonywaniu uprawnień policji w postaci uniemożliwienia skarżącej oddalenia się (zob. np. *Camans i Timofejeva*, op. cit., § 112; *Gillan i Quinton*, op. cit., § 57; oraz *Khalikova przeciwko Azerbejdżanowi*, nr 42883/11, § 102, 22 października 2015 r., oraz *Friedrich i inni*, op. cit., § 155). Uwzględniono również wpływ, jaki środek miał na skarżącego pod względem dyskomfortu fizycznego i niemożności oddalenia się (por. *Austin i inni*, op. cit., § 64). W odniesieniu do elementu przymusu Trybunał orzekł, że brak skutcia kajdankami lub zastosowania innych środków przymusu fizycznego nie stanowi decydującego czynnika w ustaleniu zaistnienia pozbawienia wolności (zob. *M.A. przeciwko Cyprowi*, nr 41872/10, § 193 *in fine*, ETPC 2013 (fragmenty), i sprawy tam cytowane; por. też *Camans i Timofejeva*, op. cit., § 113).

(ii) Zastosowanie wymienionych zasad do niniejszej sprawy

61. Trybunał zauważa, że Sąd Rejonowy w swoim postanowieniu z dnia 11 września 2017 r. oddalił zażalenie skarżącej na jej zatrzymanie (zob. paragrafy 16–20 powyżej). Uznał, że w okolicznościach sprawy nie doszło do zatrzymania w rozumieniu KPSW, ale skarżąca i inni uczestnicy kontrademonstracji zostali przeniesieni w bezpieczne miejsce w celu sprawdzenia ich tożsamości i wyszukania w policyjnych bazach danych. Jednakże, mając na uwadze swoje orzecznictwo w tej sprawie, Trybunał nie jest związany tymi wnioskami prawnymi i dokona własnej oceny, czy sytuacja skarżącej stanowiła pozbawienie wolności (zob. paragraf 56 powyżej). Przechodząc do okoliczności niniejszej sprawy, Trybunał zauważa, że skarżąca uczestniczyła w kontrademonstracji w dniu 10 czerwca 2017 r. i była w grupie osób, które zostały otoczone kordonem policji około godziny 20:00. W reakcji na to skarżąca i inni demonstranci usiedli na

ziemi. Policja wezwała ich do rozejścia się i wkrótce potem zaczęła usuwać ich z miejsca zdarzenia. Skarżąca i inni protestujący zostali usunięci i umieszczeni na dziedzińcu budynku znajdującego się w pobliżu. Następnie zostali zablokowani na dziedzińcu przez kordon policji i nie mogli opuścić tego obszaru do około godziny 22:00 tego samego wieczoru (zob. paragraf 10 powyżej). W odniesieniu do argumentu Rządu, że tożsamość skarżącej została sprawdzona stosunkowo szybko, Trybunał zauważa, że czas trwania przedmiotowego środka jest tylko jednym z wielu elementów, które należy wziąć pod uwagę (zob. paragrafy 57 i 58 powyżej). Skarżącej uniemożliwiono skorzystanie z toalety i zakup wody. Policja odmówiła jej również kontaktu z prawnikami wysłanymi przez adwokatów warszawską, którzy znajdowali się tuż poza kordonem policji (zob. paragraf 12 powyżej). Dowód osobisty skarżącej został zatrzymany przez policję podczas sprawdzania w policyjnej bazie danych, czy znajduje się ona na liście osób poszukiwanych. Z powyższego wynika, że skarżąca nie mogła swobodnie opuścić tego miejsca przez około dwie godziny. Przez cały ten czas jej dowód tożsamości był zatrzymany, a jej kontakt ze światem zewnętrznym był ograniczony.

(iii) *Konkluzja Trybunału dotycząca możliwości zastosowania art. 5*

62. Uwzględniając charakter i czas trwania ograniczeń nałożonych na skarżącą przez władze, Trybunał stwierdza, że została ona pozbawiona wolności w rozumieniu art. 5 Konwencji w dniu 10 czerwca 2017 r. między godziną 20:00 a 22:00. A zatem postanowienie to ma zastosowanie.

63. Wynika z tego, że Trybunał jest właściwy *ratione materiae* do rozpoznania zarzutów skarżącej⁴ na mocy art. 5 Konwencji.

2. *Niewyczerpanie krajowych środków odwoławczych*

(a) *Oświadczenia stron*

(i) *Rząd*

64. Rząd podniósł zastrzeżenie wstępne dotyczące braku wyczerpania krajowych środków odwoławczych.

65. Po pierwsze, uznał, że skarżąca nie odwołała się do właściwego miejscowo prokuratora w odniesieniu do działań policji z dnia 10 czerwca 2017 r. związanych z ustaleniem jej tożsamości, zgodnie z art. 15 ust. 7 ustawy o Policji, a mianowicie w odniesieniu do długości procesu identyfikacji.

66. Po drugie, Rząd twierdził, że skarżąca nie domagała się odszkodowania na podstawie art. 114 § 2 KPSW, który stanowi, że odszkodowanie i zadośćuczynienie powinno zostać przyznane każdemu, kto został poddany niewątpliwie niesłusznemu zatrzymaniu, oraz każdemu,

⁴ W oryginale: skarżących [przyp. tłum.].

kto został pozbawiony wolności na podstawie art. 82 § 5 pkt 2 lub 3, ale kto został następnie prawomocnie uniewinniony lub wobec kogo postępowanie zostało prawomocnie umorzone. Zgodnie z orzecznictwem sądów krajowych roszczenia takie mogą być dochodzone niezależnie od tego, czy osoby, których one dotyczą, zaskarżyły zatrzymanie i uzyskały stwierdzenie, że było ono niesłuszne lub bezprawne (zob. wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach, sygn. akt. II Aka 162/10, OSA 2011, wyd. 12, poz. 47).

67. Po trzecie, Rząd uznał, że skarżąca nie skorzystała z prawa do żądania odszkodowania od Skarbu Państwa na podstawie art. 417 i 448 Kodeksu cywilnego w związku z zarzucaną szkodą związaną z rzekomym ograniczeniem praw gwarantowanych przez Konwencję (zob. wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 5 lipca 2012 r., sygn. akt. II Aka 242/12).

(ii) *Skarżąca*

68. Skarżąca twierdziła, że odwołanie do właściwego miejscowo prokuratora od działań policji związanych z jej identyfikacją, na podstawie art. 15 ust. 7 ustawy o Policji, nie byłoby skutecznym środkiem odwoławczym w jej sprawie, ponieważ właściwy prokurator nie był uprawniony do badania zasadności, legalności lub prawidłowości pozbawienia wolności. Tylko sąd może rozpatrywać odwołania w sprawie pozbawienia wolności, a takie odwołanie zostało złożone przez skarżącą.

69. Jeśli chodzi o roszczenie o odszkodowanie na podstawie KPSW, skarżąca twierdziła, że środek ten byłby nieskuteczny w świetle ustalenia sądu krajowego, że nie została zatrzymana. Ponadto roszczenie odszkodowawcze na podstawie Kodeksu cywilnego nie miałoby szans powodzenia, ponieważ zgodnie z odpowiednimi przepisami krajowymi zarzucane czyny musiałyby być bezprawne.

(b) Ocena Trybunału

70. Trybunał powtarza, że obowiązek wyczerpania krajowych środków odwoławczych, o których mowa w art. 35 ust. 1 Konwencji, wymaga od skarżącej zwykłego skorzystania ze środków odwoławczych, które są dostępne i wystarczające w odniesieniu do jej skarg na mocy Konwencji. Istnienie tych środków odwoławczych musi być wystarczająco pewne nie tylko w teorii, ale także w praktyce, w przeciwnym razie nie będą one miały wymaganej dostępności i skuteczności. Aby środek odwoławczy był skuteczny, musi być w stanie bezpośrednio naprawić kwestionowany stan rzeczy i musi oferować rozsądne perspektywy powodzenia (zob. *Communauté genevoise d'action syndicale (CGAS) przeciwko Szwajcarii* [WI], nr 21881/20, § 139, 27 listopada 2023 r., z dalszymi odniesieniami).

71. Stwierdziwszy, że skarżąca została pozbawiona wolności w rozumieniu art. 5 Konwencji (zob. paragraf 62 powyżej), Trybunał uznaje, że składając zażalenie w dniu 16 czerwca 2017 r., skorzystała ona ze szczególnego środka odwoławczego przewidzianego w art. 47 Kodeksu wykroczeń⁵ (zob. paragraf 34 powyżej). Zarzuciła w nim, że pozbawienie jej wolności było nieuzasadnione, niezgodne z prawem i nieprawidłowe, oraz zażądała rozpoznania tych okoliczności przez sąd (zob. paragraf 14 powyżej).

72. W odniesieniu do sytuacji, w których dostępne są różne środki odwoławcze, Trybunał powtarza, że od skarżącego, który skorzystał ze środka odwoławczego, który jest najwyraźniej skuteczny i wystarczający, nie można wymagać, aby wypróbował również inne środki, które były dostępne, ale prawdopodobnie nie miały większego prawdopodobieństwa powodzenia (zob. *Aquilina przeciwko Malcie* [WI], nr 25642/94, § 39, ETPC 1999-III) oraz *Nicolae Virgiliu Tănase przeciwko Rumunii* [WI], nr 41720/13, § 177, 25 czerwca 2019 r.).

73. Trybunał oddala zatem zastrzeżenie Rządu dotyczące niewyczerpania krajowych środków odwoławczych w odniesieniu do zarzutu skargi skarżącej na podstawie art. 5 Konwencji.

3. Konkluzja dotycząca dopuszczalności zarzutu skargi skarżącej na podstawie art. 5

74. Trybunał zauważa, że zarzut skargi skarżącej na podstawie art. 5 Konwencji nie jest w sposób oczywisty nieuzasadniony ani niedopuszczalny z jakichkolwiek innych powodów wymienionych w art. 35 Konwencji. Tym samym należy uznać go za dopuszczalny.

B. Przedmiot skargi

1. Oświadczenia stron

(a) Skarżąca

75. Skarżąca twierdziła, że była faktycznie pozbawiona wolności przez około dwie godziny. Utrzymywała, że nie była w stanie opuścić dziedzińca, na który została zabrana przez policję (zob. paragraf 52 powyżej). Ponadto nie została zwolniona po sprawdzeniu jej tożsamości; w rzeczywistości wszyscy uczestnicy kontrdemonstracji, którzy zostali sprowadzeni na dziedziniec wraz ze skarżącą, byli tam przetrzymywani do końca zgromadzenia, a nie zwalniano każdej osoby po sprawdzeniu jej tożsamości.

76. Skarżąca uznała ponadto, że pozbawienie jej wolności nie było konieczne w okolicznościach sprawy, w szczególności biorąc pod uwagę,

⁵ W istocie chodzi o art. 47 Kodeksu postępowania w sprawach o wykroczenia [przyp. tłum.].

że nie istniało podejrzenie popełnienia przez nią jakiegokolwiek przestępstwa.

(b) Rząd

77. Rząd twierdził, że działania policji miały podstawę prawną, m.in. w ustawie o Policji, a zatem nie było podstaw do stwierdzenia, że jej działania były nieuzasadnione, niezgodne z prawem lub nieprawidłowe. Działania funkcjonariuszy policji opierały się w szczególności na art. 1 ust. 2 pkt 2 i art. 14 ust. 1 w związku z art. 15 ust. 1 pkt 1 ustawy o Policji. Rząd utrzymywał, że jego zdaniem skarżąca nie została zatrzymana.

78. Rząd podniósł jednak, że w razie gdyby Trybunał uznał, że stan, w jakim znajdowała się skarżąca podczas interwencji policji, stanowił pozbawienie wolności w rozumieniu art. 5 ust. 1 Konwencji, to zgodnie z art. 5 ust. 1 lit. b Konwencji dopuszczalne jest zgodne z prawem zatrzymanie lub aresztowanie osoby z powodu niezastosowania się do zgodnego z prawem orzeczenia sądu lub w celu zapewnienia wykonania jakiegokolwiek obowiązku określonego w ustawie, a także zgodnie z art. 5 ust. 1 lit. c Konwencji, gdy jest to rozsądnie uznane za konieczne w celu zapobieżenia popełnieniu przez nią przestępstwa.

79. Skarżąca, wraz z kilkoma innymi uczestnikami kontrdemonstracji, usiadła na ziemi po tym, jak została otoczona kordonem policji. Rząd podzielił pogląd sądu krajowego, że takiego zachowania nie można uznać za nic innego, jak celowe utrudnianie legalnego zgromadzenia, które odbywało się w pobliżu. Zachowanie skarżącej i innych kontrdemonstrantów opóźniło i utrudniło planowany przemarsz zgromadzenia cyklicznego. Skarżąca nie zastosowała się do poleceń policji. Ze względu na brak reakcji ze strony osób blokujących planowaną trasę legalnego zgromadzenia podjęto kroki w celu jej odblokowania. Działania te polegały na przeniesieniu osób blokujących zgromadzenie cykliczne w bezpieczne miejsce w celu identyfikacji. Środki policyjne zostały podjęte zgodnie z art. 1 ust. 2 pkt 2 i art. 14 ust. 1 w związku z art. 15 ust. 1 pkt 1 ustawy o Policji i były stosowane stopniowo. Policja, zdając sobie sprawę, że celem członków nielegalnego zgromadzenia było zakłócenie zgromadzenia cyklicznego, postanowiła ich przenieść w inne miejsce. Przeniesienie nie miało charakteru karnego, ale miało na celu zapobieganie zakłóceniom porządku poprzez zabezpieczenie praw wszystkich uczestników zgromadzeń (zarówno zgromadzenia cyklicznego, jak i kontrmanifestacji).

80. Działania policji sprawiły, że zgromadzenie cykliczne mogło się odbyć, ale jednocześnie kontrdemonstranci nie zostali pozbawieni prawa do pokojowego gromadzenia się i wyrażania swoich poglądów. Mieli oni prawo do zorganizowania pokojowej demonstracji w dowolnym miejscu poza trasą, którą planowało przemaszerować zgromadzenie cykliczne.

81. W odniesieniu do tymczasowej sytuacji, w której skarżące uniemożliwiono swobodne poruszanie się, zdaniem Rządu było to uzasadnione potrzebą ustalenia jej tożsamości, i opierało się na art. 15 ust. 1 pkt 1 ustawy o Policji. Czynności zakończyły się z chwilą wypełnienia odpowiedniego zobowiązania. Czas trwania tej sytuacji został przedłużony z przyczyn obiektywnych, takich jak konieczność przeprowadzenia kontroli w odpowiednich policyjnych bazach danych, duża liczba takich kontroli, które miały być przeprowadzone w tym samym czasie, oraz utrudnianie tego procesu przez inne osoby wspierające protestujących. Władze zaczęły wówczas stosować nową ustawę o zgromadzeniach publicznych, która weszła w życie w kwietniu 2017 r., a liczba uczestników kontrdemonstracji (którzy nie zastosowali się do polecenia policji i usiedli na ulicy zamiast opuścić trasę legalnego zgromadzenia) była znaczna. Wszystkie te czynniki miały wpływ na długość procesu ustalania tożsamości.

82. Rząd twierdził, że nawet jeśli Trybunał uzna, że skarżąca została pozbawiona wolności w rozumieniu art. 5 ust. 1 Konwencji, pozbawienie wolności było proporcjonalne i zachowano należyłą równowagę między znaczeniem w społeczeństwie demokratycznym zapewnienia natychmiastowego wypełnienia obowiązku określonego w ustawie a prawem skarżącej do wolności. W tym kontekście Rząd odniósł się do sprawy *Ostendorf przeciwko Niemcom* (nr 15598/08, 7 marca 2013 r.).

83. Wreszcie Rząd utrzymywał, że wszystkie działania podjęte przez policję w stosunku do skarżącej były uzasadnione na podstawie drugiego członu art. 5 ust. 1 lit. b Konwencji i zwrócił się do Trybunału o stwierdzenie, że w niniejszej sprawie nie doszło do naruszenia art. 5 ust. 1 Konwencji.

2. Składające interwencję strony trzecie

84. Helsińska Fundacja Praw Człowieka przedłożyła następujące oświadczenia.

85. Nowelizacja ustawy o zgromadzeniach z 2016 r. umożliwiła niektórym zgromadzeniom odbywającym się okresowo ubieganie się o zezwolenie na organizację zgromadzeń cyklicznych. Główną korzyścią z posiadania takiej zgody było uzyskanie pierwszeństwa przed innymi zgromadzeniami, które nie mogły być organizowane w tym samym miejscu i czasie co zgromadzenia cykliczne. Dotyczyło to nawet zwykłych zgromadzeń, które zostały zaplanowane przed zgromadzeniem cyklicznym.

86. Koncepcja zgromadzeń cyklicznych była kontrowersyjna wśród niektórych ekspertów i części społeczeństwa obywatelskiego, którzy postrzegali ją jako nieuzasadnione preferencyjne traktowanie niektórych rodzajów zgromadzeń i nieproporcjonalne ograniczenie prawa do organizowania kontrdemonstracji.

87. Polski Rzecznik Praw Obywatelskich twierdził, że przepisy dotyczące zgromadzeń cyklicznych doprowadziły do nieuprawnionego rozróżnienia między jednostkami i niektórymi grupami osób w odniesieniu do prawa do wolności zgromadzeń. Nowe prawo wskazywało, że władze krajowe chciały dać pierwszeństwo zgromadzeniom, które same zorganizowały lub które zostały zorganizowane przez grupy osób wspieranych przez władze.

3. Ocena Trybunału

(a) Zasady ogólne

88. Trybunał powtarza, że art. 5 Konwencji gwarantuje prawo o podstawowym znaczeniu w „społeczeństwie demokratycznym” w rozumieniu Konwencji, a mianowicie podstawowe prawo do wolności i bezpieczeństwa osobistego. Art. 5 Konwencji, wraz z artykułami 2, 3 i 4, znajduje się na pierwszym miejscu wśród praw podstawowych, które chronią bezpieczeństwo fizyczne jednostki, i jako taki ma pierwszorzędne znaczenie. Jego kluczowym celem jest zapobieganie arbitralnemu lub nieuzasadnionemu pozbawieniu wolności (zob. *Selahattin Demirtaş przeciwko Turcji* (nr 2) [WI], nr 14305/17, § 311, 22 grudnia 2020 r., oraz *Denis i Irvine przeciwko Belgii* [WI], nr 62819/17 i 63921/17, § 123, 1 czerwca 2021 r.).

89. Wszystkie osoby są uprawnione do ochrony tego prawa, to znaczy do tego, aby nie być pozbawionym lub nie być nadal pozbawianym wolności, z wyjątkiem przypadków określonych w art. 5 ust. 1 Konwencji. W orzecznictwie Trybunału można zidentyfikować w szczególności trzy wątki rozumowania: wyczerpujący charakter wyjątków, które muszą być interpretowane ściśle i które nie pozwalają na szeroki zakres uzasadnień na podstawie innych przepisów (w szczególności art. 8–11 Konwencji); powtarzający się nacisk na zgodność z prawem pozbawienia wolności, zarówno proceduralną, jak i materialną, wymagającą skrupulatnego przestrzegania rządów prawa; oraz znaczenie szybkości lub szybkości wymaganych kontroli sądowych (ibid., § 312).

90. Każde pozbawienie wolności musi, oprócz tego, że wchodzi w zakres jednego z wyjątków określonych w art. 5 ust. 1 lit. a–f, być „zgodne z prawem”. W każdym przypadku, gdzie chodzi o „zgodność z prawem” pozbawienia wolności, w tym o to, czy zastosowano „tryb ustalony przez prawo”, Konwencja odnosi się zasadniczo do prawa krajowego i ustanawia obowiązek przestrzegania materialnych i proceduralnych zasad tego prawa (zob. *Denis i Irvine*, cyt. powyżej, § 125).

91. Stanowiąc, że każde pozbawienie wolności musi być przeprowadzone „w trybie ustalonym przez prawo”, art. 5 ust. 1 wymaga przede wszystkim, aby każde zatrzymanie lub aresztowanie miało podstawę prawną w prawie krajowym. Słowa te nie odnoszą się jednak wyłącznie do

prawa krajowego. Odnoszą się one również do jakości prawa, wymagając, aby było ono zgodne z zasadą rządów prawa, koncepcją nieodłącznie związaną ze wszystkimi artykułami Konwencji. W tej ostatniej kwestii Trybunał podkreśla, że w przypadku pozbawienia wolności szczególnie ważne jest spełnienie ogólnej zasady pewności prawa. W związku z tym istotne jest, aby warunki pozbawienia wolności na mocy prawa krajowego były jasno określone, a samo prawo było przewidywalne w jego stosowaniu, tak aby spełniało standard „zgodności z prawem” określony w Konwencji, który wymaga, aby całe prawo było wystarczająco precyzyjne, w celu umożliwienia danej osobie – w razie potrzeby z odpowiednim doradztwem – przewidzenia konsekwencji, jakie dane działanie może za sobą pociągnąć (zob. *Khlaifia i Inni*, op. cit., §§ 91–92; *Del Río Prada przeciwko Hiszpanii* [WI], nr 42750/09, § 125, ETPC 2013; oraz *Denis i Irvine*, op. cit., § 128).

92. Oprócz zgodności z prawem krajowym art. 5 ust. 1 wymaga, aby każde pozbawienie wolności było zgodne z celem ochrony jednostki przed arbitralnością (zob. między innymi, *Rooman przeciwko Belgii* [WI], nr 18052/11, § 190, 31 stycznia 2019 r., oraz *Denis i Irvine*, op. cit., § 129).

93. Odpowiednie zasady dotyczące art. 5 ust. 1 lit. b i c Konwencji można znaleźć w wyroku *S., V. i A. przeciwko Danii* (op. cit., §§ 79–83 i 89–92).

(b) Zastosowanie wymienionych zasad do niniejszej sprawy

94. Rząd twierdził, że skarżąca nie zastosowała się do żądań przewodniczącego zgromadzenia cyklicznego i poleceń policji, a zatem okoliczności sprawy wchodziły w zakres art. 5 ust. 1 lit. b Konwencji. Odnosił się również do art. 5 ust. 1 lit. c (zob. paragrafy 78 i 83 powyżej). Zanim jednak rozważona zostanie kwestia, czy pozbawienie skarżącej wolności było objęte którymkolwiek z tych wyjątków, Trybunał najpierw zbada, czy było ono zgodne z prawem w rozumieniu art. 5 ust. 1 Konwencji.

95. Trybunał zauważa, że Rząd, podobnie jak Sąd Rejonowy w swoim postanowieniu z dnia 11 września 2017 r. (zob. paragraf 19 powyżej), twierdził, że działania policji miały wystarczającą podstawę w prawie krajowym. Powołał się na odpowiednie przepisy ustawy o Policji, a mianowicie art. 1 ust. 2 pkt 2 i art. 14 ust. 1 w związku z art. 15 ust. 1 pkt 1. Przepisy te odnoszą się do ogólnych działań policji i pozwalają policji na sprawdzenie dokumentów danej osoby w celu zweryfikowania jej tożsamości (zob. paragraf 38 powyżej), ale nie stanowią podstawy do zatrzymania. Trybunał zauważa ponadto, że przepis zezwalający na zatrzymanie osoby jest zawarty w art. 45 KPSW, który przewiduje zatrzymanie, jeżeli spełnione są następujące warunki – po pierwsze, gdy dana osoba zostanie ujęta na gorącym uczynku lub bezpośrednio po popełnieniu wykroczenia, a po drugie, jeżeli (1) istnieją podstawy do

zastosowania wobec tej osoby postępowania w trybie przyspieszonym lub (2) nie można ustalić tożsamości tej osoby (zob. paragraf 31 powyżej). Sąd Rejonowy w swoim postanowieniu z dnia 11 września 2017 r. uznał, że nie doszło do zatrzymania w rozumieniu KPSW (zob. paragrafy 16–20 powyżej). Rząd w swoich uwagach nie stwierdził, że którakolwiek z okoliczności, o których mowa w art. 45 KPSW, odnosiła się do sprawy skarżącej. Wynika z tego, że Rząd nie wykazał, że cały zestaw środków przymusu zastosowanych wobec skarżącej i prowadzących, jak stwierdzono w paragrafie 62 powyżej, do pozbawienia jej wolności, miał wystarczającą podstawę prawną w prawie krajowym.

96. Trybunał zauważa ponadto, że Rząd nie wykazał, że cały okres rzeczywistego pozbawienia wolności był niezbędny do przeprowadzenia ustalenia tożsamości. W szczególności, chociaż Rząd powołał się na znaczną liczbę uczestników kontrademonstracji w celu uzasadnienia czasu trwania środka (paragraf 81 powyżej), nie wskazał nawet ich przybliżonej liczby. Z opisu zdarzeń przedstawionego przez skarżącą oraz z postanowienia Sądu Rejonowego (paragrafy 11 i 18 powyżej) wynikałoby również, że oprócz kontroli tożsamości przeprowadzono dalsze kontrole w policyjnych bazach danych. Wreszcie Rząd nie wyjaśnił, dlaczego, jak podniosła skarżąca (zob. paragraf 75 powyżej), wszyscy uczestnicy kontrademonstracji nie zostali zwolnieni po sprawdzeniu ich tożsamości, ale zamiast tego byli przetrzymywani razem do końca zgromadzenia cyklicznego.

97. Powyższe rozważania są wystarczające dla Trybunału, aby stwierdzić, że zatrzymanie skarżącej, które rozpoczęło się w dniu 10 czerwca 2017 r. około godziny 20:00 i trwało około dwóch godzin, nie było „przewidziane przez prawo” dla celów art. 5 ust. 1 Konwencji. Wymóg, aby każde pozbawienie wolności było „zgodne z prawem”, jest wspólny dla wszystkich wyjątków określonych w literach a do f artykułu 5 ust. 1 Konwencji (zob. paragraf 90 powyżej). W świetle powyższego ustalenia, Trybunał nie stwierdza konieczności dalszego analizowania, czy zatrzymanie skarżącej było zgodne ze szczegółowymi wymogami określonymi w literach b lub c art. 5 ust. 1.

98. W związku z tym doszło do naruszenia art. 5 ust. 1 Konwencji.

II. ZARZUCANE NARUSZENIA ART. 10 I 11 KONWENCJI

99. Skarżąca zarzuciła również na podstawie art. 10 i 11 Konwencji, że interwencja policji stanowiła nieproporcjonalne ograniczenie jej prawa do wolności wyrażania opinii i wolności zgromadzeń.

100. Postanowienia, o których mowa, brzmią, w odpowiednim zakresie, następująco:

Artykuł 10

„1. Każdy ma prawo do wolności wyrażania opinii. Prawo to obejmuje wolność posiadania poglądów oraz otrzymywania i przekazywania informacji i idei bez ingerencji władz publicznych i bez względu na granice państwowe. ...

2. Korzystanie z tych wolności pociągających za sobą obowiązki i odpowiedzialność może podlegać takim wymogom formalnym, warunkom, ograniczeniom i sankcjom, jakie są przewidziane przez ustawę i niezbędne w społeczeństwie demokratycznym w interesie bezpieczeństwa państwowego, integralności terytorialnej lub bezpieczeństwa publicznego ze względu na konieczność zapobieżenia zakłóceniu porządku lub przestępstwu, z uwagi na ochronę zdrowia i moralności, ochronę dobrego imienia i praw innych osób oraz ze względu na zapobieżenie ujawnieniu informacji poufnych lub na zagwarantowanie powagi i bezstronności władzy sądowej”.

Artykuł 11

„1. Każdy ma prawo do swobodnego, pokojowego zgromadzania się oraz do swobodnego stowarzyszania się ...

2. Wykonywanie tych praw nie może podlegać innym ograniczeniom niż te, które określa ustawa i które są konieczne w społeczeństwie demokratycznym z uwagi na interesy bezpieczeństwa państwowego lub publicznego, ochronę porządku i zapobieganie przestępstwu, ochronę zdrowia i moralności lub ochronę praw i wolności innych osób. Niniejszy przepis nie stanowi przeszkody w nakładaniu zgodnych z prawem ograniczeń w korzystaniu z tych praw przez członków sił zbrojnych, policji lub administracji państwowej”.

Dopuszczalność

1. Zastrzeżenia wstępne Rządu

101. Rząd podniósł zastrzeżenie wstępne, że skarżąca nie miała statusu ofiary w odniesieniu do zarzucanego naruszenia jej praw na podstawie art. 11 Konwencji i że ten zarzut skargi powinien zostać uznany za niezgodny *ratione personae* z Konwencją.

102. Rząd twierdził ponadto, że skarżąca nie podniosła na żadnym etapie postępowania krajowego żadnych zarzutów dotyczących zarzucanego naruszenia jej prawa do przekazywania informacji lub idei na podstawie art. 10 Konwencji. Odniósł się w szczególności do możliwości wniesienia roszczenia cywilnego o odszkodowanie na podstawie art. 417 Kodeksu cywilnego za szkody związane z zarzucanym ograniczeniem jej praw gwarantowanych przez Konwencję.

2. Oświadczenia skarżącej

103. Skarżąca twierdziła, że jej prawo do wolności pokojowych zgromadzeń zostało bezpośrednio naruszone przez działania policji, które doprowadziły do pozbawienia jej wolności. Uniemożliwiono jej wyrażenie

sprzeciwu wobec niekonstytucyjnych przepisów ustawy o zgromadzeniach dotyczących zgromadzeń cyklicznych.

104. W odniesieniu do zastrzeżenia, że nie podniosła swoich zarzutów na podstawie art. 10 przed władzami krajowymi, skarżąca twierdziła, że „dokładna analiza odwołania skarżącej od zatrzymania, jak również pisemne uzasadnienie postanowienia sądu (...) po jego rozpatrzeniu, wskazywały ponad wszelką wątpliwość, że kwestie dotyczące naruszenia praw przewidzianych w art. 10, jak również w art. 11 Konwencji zostały podniesione i przeanalizowane przez sąd krajowy”.

3. Ocena Trybunału

(a) Niezgodność *ratione personae*

105. W odniesieniu do zastrzeżenia Rządu dotyczącego rzekomego braku statusu ofiary skarżącej Trybunał zauważa, że jak stwierdzono powyżej (zob. paragraf 62), skarżąca została pozbawiona wolności w trakcie zgromadzenia wyrażającego jej sprzeciw wobec zmian w ustawie o zgromadzeniach dotyczących uprzywilejowanej pozycji zgromadzeń cyklicznych. Stanowiło to wyraźną ingerencję w jej prawa wynikające zarówno z art. 10, jak i z art. 11 Konwencji. Trybunał stwierdza jednak, że nie jest konieczne szczegółowe badanie tej kwestii, ponieważ uważa, że zarzuty skargi skarżącej na podstawie art. 10 i 11 Konwencji są niedopuszczalne z innych powodów.

(b) Wyczerpanie krajowych środków odwoławczych

(i) Zasady ogólne

106. Trybunał orzekł w poprzednich sprawach, że zasada wyczerpania krajowych środków odwoławczych musi być stosowana z pewną dozą elastyczności i bez nadmiernego formalizmu: nie wymaga ona po prostu składania wniosków do odpowiednich sądów krajowych i korzystania ze środków odwoławczych mających na celu zakwestionowanie podważanych decyzji, które rzekomo naruszają prawo wynikające z Konwencji. Zwykle wymaga się również, aby wszelkie skargi, które mają zostać następnie wniesione na szczeblu międzynarodowym, zostały rozpatrzone przez te same sądy, przynajmniej co do istoty i zgodnie z wymogami formalnymi i terminami określonymi w prawie krajowym (zob. między innymi *Azinas przeciwko Cyprowi* [WI], nr 56679/00, § 38, ETPC 2004-III, oraz *Vučković i Inni przeciwko Serbii* (zastrzeżenie wstępne) [WI], nr 17153/11 i 29 innych skarg, § 72, 25 marca 2014 r.).

107. Celem zasady wyczerpania krajowych środków odwoławczych jest umożliwienie władzom krajowym (przede wszystkim organom sądowym) odniesienia się do zarzutów naruszenia prawa wynikającego z Konwencji oraz, w stosownych przypadkach, przyznania zadośćuczynienia, zanim taki zarzut zostanie przedłożony Trybunałowi (zob. *Kudła przeciwko Polsce*

[WI] nr 30210/96, § 152, ECHR 2000-XI). Jeżeli skarga przedstawiona przed Trybunałem nie została przedstawiona, w sposób wyraźny lub co do istoty, sądom krajowym, gdy mogła zostać podniesiona w ramach korzystania ze środka odwoławczego dostępnego skarżącemu, krajowy porządek prawny został pozbawiony możliwości zajęcia się kwestią konwencyjną. Byłoby sprzeczne z subsydiarnym charakterem mechanizmów Konwencji, gdyby skarżący, ignorując ewentualny argument na podstawie Konwencji, mógł powołać się na inną podstawę przed władzami krajowymi w celu zakwestionowania zaskarżonego środka, a następnie złożyć wniosek do Trybunału na podstawie argumentu opartego na Konwencji (zob. cytowany powyżej *Azinas*, § 38 oraz cytowany powyżej *Vučković i inni*, § 75).

108. Nawet w tych jurysdykcjach, w których sądy krajowe w postępowaniu cywilnym są w stanie, a nawet są zobowiązane, do rozpatrzenia sprawy z urzędu (tj. do stosowania zasady *jura novit curia*), skarżący nie są zwolnieni z podnoszenia przed nimi skargi, którą mogą zamierzać następnie złożyć do Trybunału (zob. m.in. *Kandarakis przeciwko Grecji*, nr 48345/12 i 2 inne, § 77, 11 czerwca 2020 r.), co oznacza, że do celów wyczerpania krajowych środków odwoławczych Trybunał musi wziąć pod uwagę nie tylko fakty, ale także argumenty prawne przedstawione w kraju (zob. *Fu Quan, s.r.o. przeciwko Republice Czeskiej* [WI], nr 24827/14, § 171, 1 czerwca 2023 r.).

109. Podobnie nie jest wystarczające, że naruszenie Konwencji jest „oczywiste” w świetle faktów sprawy lub oświadczeń skarżącego. Skarżący musi faktycznie złożyć skargę (wyraźnie lub co do istoty) na takie naruszenie w sposób, który nie pozostawia wątpliwości, że ta sama skarga, która została następnie przedłożona Trybunałowi, została rzeczywiście wniesiona na szczeblu krajowym (zob. *Fu Quan, s.r.o.*, op. cit., § 172).

(ii) Zastosowanie wymienionych zasad do niniejszej sprawy

110. Trybunał zauważa, że w dniu 16 czerwca 2017 r. skarżąca wniosła zażalenie w sprawie swojego aresztowania do Sądu Rejonowego dla Warszawy-Śródmieścia (zob. paragraf 14 powyżej) oraz że Trybunał uznał już, że na potrzeby zarzutu jej skargi na podstawie art. 5 Konwencji skarżąca nie była zobowiązana do wyczerpania dalszych krajowych środków odwoławczych (zob. paragrafy 71–73 powyżej).

111. W odpowiedzi na argument skarżącej (zob. paragraf 104 powyżej) Trybunał, po dokładnym zbadaniu jej zażalenia z dnia 16 czerwca 2017 r., stwierdza, że w tym środku odwoławczym nie podniosła ona, nawet co do istoty, żadnych zarzutów dotyczących jej praw do wolności wyrażania opinii lub wolności zgromadzeń. Wydaje się, że w postępowaniu przed sądami krajowymi skarżąca zdecydowała się na obronę przy użyciu argumentów innych niż te, które następnie podniosła w skardze do Trybunału.

112. Podsumowując, skarżąca nie zapewniła władzom polskim możliwości, która co do zasady powinna być przyznana układającemu się państwu na mocy art. 35 Konwencji, a mianowicie możliwości zajęcia się konkretnym naruszeniem Konwencji zarzucanym państwu, a tym samym zapobieżenia mu lub usunięcia jego skutków (zob. m.in. wyroki, *Sejdovic przeciwko Włochom* [WI], nr 56581/00, § 43, ETPC 2006-II, oraz *Irzyk przeciwko Polsce* (dec.), nr 58113/09, § 40, 28 lutego 2017 r.). Zastrzeżenie, że nie został wykorzystany przez skarżącą odpowiedni „skuteczny” krajowy środek odwoławczy w odniesieniu do zarzutów jej skargi na podstawie art. 10 i 11 Konwencji, jest zatem dobrze uzasadnione.

113. W konsekwencji te zarzuty skargi muszą zostać odrzucone jako niedopuszczalne, zgodnie z art. 35 ust. 1 i 4 *in fine* Konwencji.

III. ZASTOSOWANIE ART. 41 KONWENCJI

114. Artykuł 41 Konwencji stanowi:

„Jeśli Trybunał stwierdzi, że nastąpiło naruszenie Konwencji lub jej protokołów, oraz jeśli prawo wewnętrzne zainteresowanej Wysokiej Układającej się Strony pozwala tylko na częściowe usunięcie konsekwencji tego naruszenia, Trybunał orzeka, gdy zachodzi potrzeba, słuszne zadośćuczynienie pokrzywdzonej stronie”.

A. Szkoda

115. Skarżąca domagała się kwoty 3000 euro (EUR) z tytułu szkody niemajątkowej poniesionej w wyniku zarzucanego naruszenia jej praw wynikających z art. 5 ust. 1 Konwencji, 1000 euro z tytułu szkody niemajątkowej wynikającej z zarzucanego naruszenia art. 10 oraz 2000 euro z tytułu szkody niemajątkowej wynikającej z zarzucanego naruszenia art. 11.

116. Rząd twierdził, że roszczenia skarżącej są bezpodstawne i nieoparte żadnymi dokumentami. Wniósł o oddalenie roszczeń.

117. Po stwierdzeniu naruszenia praw skarżącej wynikających z art. 5 ust. 1 Konwencji i uznaniu pozostałych skarg za niedopuszczalne, Trybunał przyznaje skarżącej kwotę 3000 euro z tytułu szkody niemajątkowej wyrządzonej naruszeniem jej praw wynikających z art. 5 ust. 1, powiększoną o wszelkie podatki, jakie mogą być naliczone.

B. Koszty i wydatki

118. Skarżąca nie wniosła żadnego roszczenia w odniesieniu do kosztów i wydatków, ponieważ była reprezentowana na zasadzie *pro bono*.

Z POWYŻSZYCH POWODÓW TRYBUNAŁ
JEDNOGŁOŚNIE

1. *Uznaje* zarzut skargi dotyczący art. 5 ust. 1 za dopuszczalny, a pozostałą część skargi za niedopuszczalną;
2. *Stwierdza*, że doszło do naruszenia art. 5 ust. 1 Konwencji;
3. *Orzeka*
 - (a) że pozwane państwo zapłaci skarżącej, w terminie trzech miesięcy od dnia, w którym wyrok stanie się ostateczny zgodnie z art. 44 ust. 2 Konwencji, kwotę 3000 EUR (trzy tysiące euro) tytułem szkody niemajątkowej, powiększoną o wszelkie podatki, jakie mogą być naliczone, , która zostanie przeliczona na walutę pozwanego państwa po kursie obowiązującym w dniu rozliczenia;
 - (b) że od upływu wskazanego wyżej terminu trzech miesięcy aż do momentu uregulowania należności płatne będą odsetki zwykłe od określonej powyżej kwoty, naliczone według stopy równej marginalnej stopie procentowej Europejskiego Banku Centralnego obowiązującej w tym okresie, powiększonej o trzy punkty procentowe;
4. *Oddala* pozostałą część roszczeń skarżącej dotyczących słusznego zadośćuczynienia.

Sporządzono w języku angielskim i ogłoszono pisemnie w dniu 31 lipca 2025 r. zgodnie z Regułą 77 §§ 2 i 3 Regulaminu Trybunału.

Ilse Freiwirth
Kancelarz

Ivana Jelić
Przewodnicząca